

ועדת גורן

פרוטוקול

ישיבת אחה"צ מיום 25.2.2010

נוכחים: חברי הועדה: כב' השופט (בדימוס) אורי גורן, יו"ר הועדה

כב' השופט (בדימוס) ד"ר גבריאל קלינג

מר אביגדור קהלני

פרופ' ערן דולב

גב' אסתר דומיניסיני

משקיף מטעם משרד האוצר: מר מאיר בינג

משקיף מטעם צה"ל: מר יצחק פוקס

משקיף מטעם משהב"ט: גב' הלן מור

מרכז הוועדה: מר אביהו דיסטלמן

הופיע בפני הוועדה: אלוף מילי אלעזר שטרן, לשעבר ראש אכ"א.

נוכחים נוספים: אל"מ יאיר בן שלום-רמ"ח נפגעים

סרן יובל נגר- רמ"ד מאושפזים

מר זאב פיינר- דובר הוועדה

גב' טל שמאי- מזכירת הוועדה

גורמים נוספים

א. גורן, יו"ר: ישיבת אחה"צ. אלוף מילי אלעזר שטרן, לשעבר ראש אכ"א,

הוזמן ע"י הוועדה להופיע בפנינו והוא נעתר לה, ואנחנו מודים לו על כך. נשמח לשמוע סקירה בנושאים המדוייקים של המנדט שאנחנו קיבלנו מהממשלה, וצורף לכתב ההזמנה שלך, העתק של החלטת הממשלה.

הופעתו של אלוף מילי אלעזר שטרן, לשעבר ראש אכ"א, בפני הוועדה

אלוף מילי אלעזר שטרן: קודם כל, אני מודה על ההזמנה. אני כמובן שמח על הוועדה.

אני מודה שאני לא יודע איזה חלק יש לי, אבל לוועדת ברודט, כשבאתי בהיותי במדים והדיון היה תקציב הביטחון, אמרתי שכדאי מאוד לדון גם בנושאים האלה, שלדעתי המשמעויות התקציביות שלהם, הן גם לא נכונות וגם מקשות עליי, גם כראש אכ"א (או גם כראש אמ"ש באותו זמן), להגיד לפצועים שלנו, שמטפלים בהם כמו שצריך, מצד אחד ומצד שני, אני מודה שגם להסתכל על השכנים האזרחיים שלי ולהגיד להם שחלוקת התקציב במדינה, מתבצעת באמות מידה הוגנות.

אני אגיד אולי עוד דבר, ורק בשביל לפתוח ולסגור את זה: הוועדה הזאת דנה בנכי צה"ל, אני התבטאתי בעבר שאני חושב שחלק מהתובנות שרלוונטיות לוועדה הזאת, רלוונטיות גם לאגף המשפחות של משהב"ט,

א. גורן, יו"ר: לא, אנחנו גם אחראים על הנושא.

אלוף מילי אלעזר שטרן: או.קיי. אבל אני קיבלתי 'את דין התנועה' בהיבט של גובה הרגישות של טיפול בחללים, לפחות להתחיל בנקודה הזאת, אבל כמו שאמרתי, בשביל להתחיל ולסגור, אני חושב שגם במדיניות הנהוגה לגבי בתי העלמין הצבאיים, יש משום פגיעה בחללי צה"ל לאורך הדורות. ואולי, הייתי אומר,

אפילו בסכנת קיום מיקומו הקדוש של בית העלמין הצבאי בחברה בישראל, לעתיד לבוא, מתוך תקווה שמלחמות לא יהיו פה והחללים שלנו, או הנפגעים שלנו, שלא עקב פעילות צבאית – יהיו חלק גדל והולך שם...
בזה אני אסיים את הנקודה הזאת, ואני אעבור, ברשותכם, לנושא השני.

גם כאן, אני אגיד אולי, איפה אני ראיתי לפחות, או איפה אני רואה חלק מהאחריות שלי כחייל אבל גם כאזרח במדינה הזאת, להסתכל כל הזמן- אני חושב שראש אכ"א בצה"ל הוא לא יו"ר וועד עובדים כוחני שצריך לדאוג לעובדים שלו לכמה שיותר תנאים, ולא משנה מה יקרה מסביב.

אני חושב, שלהבדיל מארגונים אחרים, צה"ל בהיותו צבא העם, צריך להסתכל כל הזמן על המשרתים שלו, אבל גם על האחים שלהם ועל ההורים שלהם ועל הבני-דודים שלהם, ולדעת שבסוף באיזשהו מקום, תקציב המדינה הוא סכום אפס.

אני חושב שגם אם אנחנו לא מרוצים מתקציב המדינה, ולהגיד: 'או.קיי. קודם כל שיקחו להם', אני לא הייתי פטור כלובש מדים, ולהסתכל למראה ולהגיד 'זה מחולק כמו שצריך'.

בצד אני אגיד, שאני חושב שכתוצאה מהמדיניות הנוכחית, חיילי צה"ל, לוחמי צה"ל שעל גביהם או עבורם הוקם כל המערך הזה, בחלק גדול מהמקרים מתייחסים אליהם כמו חשודים בניסיון לסחיטת המדינה. ואני רוצה להגיד, שאין לי טענות לאגף השיקום בהיבט הזה, כיוון שבהתחשב בכמויות שמדוברות ובחלק היחסי שלהם, אז כנראה שעם השנים היה צריך להיווצר שם דפוס של תרבות חקירתית שפעם, שיש לך

סריטה של חוקר, אז אתה חוקר. אז גם חייל שנפצע במלחמה אתה חוקר אותו.

אני לא עושה בזה הכללות, אני חושב שגם בזה המערכת משתפרת ולומדת. לא כולם ככה, אבל אני מכיר חלקים שזאת היתה התחושה שלהם בבואם לקבל את הזכויות, שאולי על הגב שלהם התרחבו לכולם.

אבל אני אתן דוגמא: היתה תאונה במוצ"ש האחרון נגיד, בנתיבי איילון, ונפצעו שם שני חיילים. חייל אחד ששירת אצלי בלשכה, בקריה, והוא בחודש האחרון שלו לשירות; וחייל אחר שהיה 3 שנים (רציתי להגיד גולני, אבל גיבור ישראל אביגדור קהלני כאן, אז אני אגיד בשריון), שירת 3 שנים בשריון והשתחרר לפני שבוע. ושניהם מפונים עכשיו לביה"ח 'תל השומר' ושוכבים מיטה ליד מיטה.

מאותו הרגע, חוץ מאיך מתייחסים אליהם הרופאים בטיפול המקצועי, יש הבדל לטעמי, שאני לא מצליח להבין אותו.

זאת אומרת, החייל שמשרת אצלי בלשכה – ושניהם ביחד חזרו מאותו בילוי ושניהם יחד למדו באותו תיכון, רק הוא הלך להיות לוחם בשריון והוא בא לשירות שלו ב-8 בבוקר והלך ב-5 אחה"צ או אולי עשה משמרת, והמדינה מתייחסת אליהם מכאן ולהבא, אני אומר ממש מכאן, בגלל שגם

בזכויות החניה שלהם בתוך ביה"ח 'תל השומר', או ביכולת של האמא של כל אחד מהם לבקר אותם ועד לאחר מכן, כמעט עד 120 (תלוי בסוג הפציעה שלהם), לדעתי המדינה מחלקת את המשאבים שלה, בצורה לא נכונה.

עכשיו, תשאל למה? אז למה אני צודק, זה די ברור, בגלל שתגיד: הוא שירת את המדינה לפחות לא פחות מזה שאצלי בלשכה (אני חושב, כמובן, יותר. לא משנה אם הוא אצלי

בלשכה מרצון או לא מרצון, זה דיון אחר. אבל הוא, בשריון, לצורך העניין, בדרך כלל שירת יותר לפחות באמות המידה הערכיות-חינוכיות שאנחנו רוצים לגדל את הנוער במדינה הזאת). ואני יכול להגיד, שאני מסתכל על אחד מול השני ואני מסתכל גם על המיטה השלישית, כאילו באותו זמן, על מישהו שבכלל לא שייך למדינה ונמצא עכשיו מכספי- כמו כולנו, משלם המיסים הישראלי, ומה נכון שתהיינה רמת ההבדלים.

ממול זה, כמובן יגידו, שהחייל בצבא יש לו מחוייבות טוטאלית (אולי זו עדות שנמסרה גם פה בוועדה), ולכן גם האחריות שלנו כלפיו, היא טוטאלית. אני מוכרח להגיד שבמשחק מילים זה נראה יפה, והטיעון של 'זה החוק, והוא לא יכול להיות באותו זמן חבר באחת מקופות החולים', אני למדתי בשיעור אזרחות בכיתה ז', אמרו לי שחוקים קובעים אנשים וכנראה שגם חוקים אחרים יקבעו אנשים, ויכולים לשנות אותם גם כן, אנשים. ואם החוק אומר שהוא לא יכול להיות חבר בקופ"ח ולכן אני אחראי עליו, אז שישנו את החוק ושהוא יוכל להיות חבר בקופ"ח או שאני אתן לו את מקבילת קופ"ח (אני מתכוון, אם אני צריך לתת את זה, בהנחה שגם קופות החולים זה כבר לא מה שהיה פעם). זה בקשר להיבט הפרוצדוראלי. בקשר להיבט הערכי, שהמחוייבות שלו טוטאלית, אז אני אומר עוד פעם, הייתי נהנה מהעולם הזה בהנחה שהמשאבים לא מוגבלים. אבל פעם שהמשאבים הם כן מוגבלים, ולא משנה אם הם מוגבלים מתוך תקציב הבטחון או מוגבלים בתוך תקציב המדינה, אז מה שאני חושב, שההסתכלות שלי על הסיפור הזה, כן צריכה להיות מגבילה ובמידה מסויימת, הייתי אומר ככה, לא אחוז

ככל יכולתך.

עכשיו, אני אומר 'אחוז ככל יכולתך' מול תקציב הביטחון כשהדברים שם הולכים וגדלים, ואני יכול להגיד אותו דבר, אמרתי כבר, מול תקציב המדינה ואני חושב שהדברים האלה ברורים.

לפני שאני אכנס אולי לפירוט, ואולי אני אעדיף לעשות את זה בשאלות ותשובות שלכם, אני הייתי אומר שהסכנה הזאת, לצערי הרב – או המדיניות הזאת – ובשביל להיות 'קלי' על העניין, אני אגיד, שאני אמרתי קודם על חללים ואמרתי על פצועים, אני יכול להגיד לכם שאפילו בנושא שלא קשור לוועדה, אבל אני נותן את הדוגמאות האלה בשביל להגיד איך אני חושב שהגענו למקום הזה, או איך שהתדרדרנו למקום הזה.

אני חושב שגם חיילי צה"ל שנעלמו בעת שירותם, אז זה שאצלי בבית הכנסת עושים 'מי שבירך' לנעדרי צה"ל ושמים חייל שנפקד מהיחידה שלו, לצורך העניין, יחד עם רון ארד, זה סוג של אותו דבר שלדעתי בגללו כונסה הוועדה. זה סוג של חולשה מצטברת לאורך השנים, או חוסר עמידה של גופים לא משנה אם בירוקרטים או פוליטיים מול מערכות לחצים שונות, שהביאו את המספרים לאן שהביאו אותם היום, וזה שתקציב הביטחון, כמו שאמרתי, לדעתי לא יכול לשאת את הדברים האלה.

אני חושב שפעם שאמרתי את הדברים האלה, אני יכול ללכת לסוג של טבלאות, לפרט את העמדות שלי. אולי אני אגע, ברשותכם, בנושא, רק דבר אחד- אני אלך לסגור את נושא הסדיר ואני אעבור לקבע ומילואים, וכמובן שנלך אחרי זה לנושא של הדוגמאות.

אני אולי בתוך הסדיר, הייתי אומר כשאני אומר 'כיסוי
לחייל סדיר של פציעה או מחלה שלא עקב השירות' לצורך
העניין הזה.

אביהו דיסטלמן: חייל חובה אתה מתכוון?

אלוף מילי אלעזר שטרן: חייל חובה, אתם צודקים.

אני חושב שמה שאנחנו צריכים לעשות, זה להחליט שלכל
החיילים יש זכות בסיסית, שהיא מקבילת קופ"ח. אני אומר
את זה עכשיו, כשאני מנסה לראות גם, איך אנחנו מתגברים
על האיפה ואיפה בתוך זה. ופעם שהזכות הבסיסית של
הטיפול ושל השיקום והכל, להגיד לחייל, למלש"ב, לפני
שהוא מתגייס: אם אתה חייל קרבי – ולצורך העניין, נכנס
להגדרות שלו אח"כ – אולי אתה משרת מדרג האוגדה ומטה,
תדע שיש לך בונוס של ביטוח כולל, שהוא כולל בתוך זה גם
את כל ה-. זאת אומרת, לא להגיד: אני מפחית ממי שלא
קרבי, אלא להגיד: אני מוסיף למי שקרבי. כמו שאני חושב,
שאם יגיעו זמנים טובים יותר, נגיד שחיילים שהיו קרביים
נתחיל בהם בתואר ראשון בחינם.
עכשיו, לא נגיד שלוקחים את זה (בגלל שעוד אין מדיניות
כזאת), אז לא נגיד שלוקחים את זה מחיילים אחרים
ומשאירים את זה רק ללוחמים, אלא נגיד שהבסיס הוא כמו
שאנחנו מכירים אותו היום, וללוחמים אנחנו מוסיפים. ואני
כרגע לא נכנס להגדרה של לוחמים.
אבל אותו דבר בדיוק, אני חושב, צריך לעשות גם במדיניות
הזאת. להחליט שיש בסיס מסויים שהוא הגיוני, שהוא
ריאלי, שבו המערכת יכולה – אולי מעל הממוצע, דרך אגב,
של מה שקורה למי שבכלל לא משרת. בגלל שאני הרי לא
רוצה להשוות את חייל צה"ל שמשרת, למשתמט.

אני כן חושב, שצריך להיות סוג מסויים של בסיס כיסויי לכל חיילי צה"ל, אבל לא כמו שהוא היום. בהיבט לאלה שנפצעו לא תוך כדי השירות.

ולאלה שנפצעו תוך כדי שירותם ועקב שירותם, להגיד: אתם בגלל שאתם משרתים בדרג האוגדה ומטה (אני מעדיף להגיד 'לוחמים', אבל בשביל לא להיכנס כרגע להגדרה הזאת), אתם, פעם שאתם נכנסתם, בחרתם או לא סירבתם או לא התחמקתם מלהיות לוחצים בצה"ל, תדעו שחלק מהדבר ש- אין משכורות בצבא, לשמחתי, אבל חלק מהתקבולים שלכם או התגמולים שלכם, זה הכיסוי הכולל הזה. זה באשר לחיילי החובה.

באשר למשרתי הקבע: אני חושב, גם כאן צריכה להיות הפרדה. עם השנים, לדעתי, נוצרו אצלנו – מתוך ההסתכלות, מתוך החסרונות של גודל – הרבה מאוד עיוותים שתוך המערכות האלה. עכשיו, על השולחן זה גיל הפנסיה שאני מקווה שנתקדם בזה, ואני חושב, גיל הפרישה שכמעט אין הבדל. מנסים עכשיו, בצדק, לעשות הבדל בין לוחמים ושאינם לוחמים (ניכנס אחרי זה, להגדרה הזאת האם מי ששירת – ואני חושב שכן – מי שהיה 10 שנים או 12 שנה, לא משנה איך נגיד את זה, בדרג השדה, לדעתי יש לו סוג שאני נהנה שהמדינה אומרת: אתה שירתת אותי 12 שנה, מבחינתי אתה כמו לוחם בהיבט הזה. אולי זה 12, אולי זה 11, אולי זה 15. אני לא נכנס כרגע לניתוח הזה.

אבל אני חושב, שאח"כ ובמיוחד בהתחשב בגודל, ואני מודה שגם בהתחשב בנסיבות – אין לנו מלחמות של 'היטקי' או של 'high intensive conflict'. המלחמות שלנו זה לא intensive conflict הנפגעים במלחמות האלה, הכמויות

שלהם, התדירות של המלחמות האלה אנחנו מכירים ואנחנו מקווים שילכו וירדו, אבל גם אם אני לא יכול להתחייב על זה, מה שכן ברור לי זה מה שנקרא 'בריא ושאינו בריא, בריא קודם', אז מה שאמרתי אולי הוא קצת בחזקת שמע, אבל בריא שבשנים האחרונות ובשנים הקרובות אם אני מסתכל, נגיד, לא היו לנו שנים שקטות אבל גם בשנים הלא שקטות האלה, אנחנו יכולים למפות - אם ניקח את ה-20 שנה האחרונות ואת מי שהתווסף למצבת מקבלי הגימלאות מצה"ל - נראה שזה לא ממלחמות. וכנראה שהדברים האלה ילכו ויתחזקו עם הזמן, והמערכת לא תוכל לשאת את זה. ולכן, אני חושב שגם כאן צריך להיות הבדל גדול, משמעותי, ולדעתי גם מוגבל בגיל. ואת זה אני אומר פה, אם אני מסתכל אפילו לעמיתים שלנו ב'מוסד' ובשב"כ. אחרי גיל מסויים, ואני לא יודע אם זה 40 או 45 - גם אני שנשארת בצבא עד גיל 51 או 52, חלק מהבעיות הבריאותיות שהיו לי או שיהיו לי, היו גם לחברים שלי. יש גם לחברים שלי, גם אם הייתי נשאר עוד שנתיים, וזה לא קשור לעצם השירות שלי שם. ואני חושב שצריך להיות טיפול מכובד. אני מוכן להגיד, אולי גם (כי הייתי עובד 'טבע' או לא משנה איזו חברה), היתה לוקחת סוג של אחריות כלפי העובדים שלה. אז אני חושב שיש לזה מקום, אבל אני חושב שוועדה מיוחדת, מקרים מיוחדים, אני לא יודע מה. אבל אין לי - למרות שאני אומר משהו, שאני יודע שאחרי זה, זה מתדרדר עם הוועדות המיוחדות האלה, שכל פעם רואים מקרה אחד והלב נקרע, וקובעים בסוף גם אם זה לא מדיניות, אוסף של מקרים שמכירים בהם, אבל אני חושב שאם אני ממפה את מספר המוכרים כזכאים לגימלה בשנים האחרונות, אני חושב שיש

פה בעיה, במיוחד שגם רוב משרתי הקבע וגם רוב העובדים במקומות האחרים, לא נכנסים על תקן של לוחמים. ואני בכוונה אומר לוחמים, ואני לא אומר תוספת א' או תוספת שדה, בגלל שאולי פעם שנעשה סדר בזה, בוועדה הזאת, אולי המערכת תהיה מוכרחה להסתכל גם על ההגדרות האלה, קצת גם בצה"ל ולא פחות מכך גם בגופים האחרים, על מי זכאי לסוגי התוספות האלה.

א. גורן, יו"ר: במנדט שלנו, אם שמת לב, 4 נושאים עיקריים. בין היתר, גם הנושא שהזכרת את שמותיהם של החיילות המיוחדים, שהם מחוץ לצה"ל – שב"כ, 'מוסד', משטרה ושב"ס, ואפילו נציב השב"ס שהופיע בפנינו, טען שהוא חייל קרבי לכל עניין ודבר, ויש לו יחידה כזאת ויש לו יחידה אחרת, והם שומרים על מחבלים וכל מיני דברים אחרים.

מכל מקום, 4 הגופים העיקריים שהם חיצוניים ונכי צה"ל – יש עוד, יש אפילו משרד החוץ והכנסת, משמר הכנסת – הופיעו כאן כל ראשי הגופים האלה, ולכולם היתה עמדה אחת – אני לא מאמין שהם תיאמו, אבל זה אינטרס משותף – שהם רוצים להמשיך תחת ידיו של קותי, וכל מה שיוחלט אם נעשה רפורמה לגבי החיילי צה"ל, יכול גם עליהם, לרבות נושא המחלות ונושא הגיל וכל הדברים האלה.

מתעוררת השאלה האם להמשיך בצמידות הזאת, או להגיד שכל גוף כזה, שיקים לו את האגף שלו, של נכי צה"ל. אם כי בעדותו של ראש אגף התקציבים, שהופיע בפעם שעברה כאן, שהוא אמר שזה לא משנה לו אם זה יהיה תקציב אחד מאוחד לגבי כל הגופים, או לכל גוף בנפרד. זה נושא אחד שאני לא יודע אם הוא מעניין אותך, אבל אולי יש לך דיעה לגביו.

יש נושא נוסף של רכב רפואי, שזה אני לא חושב שאתה צריך-

אלוף מילי אלעזר שטרן: אני יכול, אני אשמח.

א. גורן, יו"ר: ונושא שלישי, בנוסף לכל הדברים שאמרת, דרגות הנכות של 10% - 19% קיבלו כללים מיוחדים. השאלה אם להרחיב את הכללים האלה ל-20% - 29%?

אלוף מילי אלעזר שטרן: זה אני לא יודע.

אני אתחיל בדברים הקלים: דרגות נכות, אמרתי, אני לא בקיא בזה ואני לא יכול להיכנס לזה.

רכב רפואי – אני חושב שהעניין הוא, רכב רפואי צריך מי שיש לו בעיה של רכב, של ניידות. אני חושב שזה כמו העולים החדשים, שפעם נתנו להם רכב אם באת לארץ. נגמר הזמן הזה. מי שצריך לקבל רכב רפואי, זה מי שצריך את הרכב לצרכי ניידות, עם דברים מיוחדים. מי שלא צריך, רוצים לתת לו, זה שווה כסף בסוף. אנחנו יודעים היום להגיד, מס הכנסה יודע מצויין כמה לחייב אותי, על רכב שאני מקבל והעבודה יודעת גם, אם אני לא רוצה רכב, מה השווה כסף שלו.

רוצים לתת כסף, שיתנו כסף. אני באמת לא מבין מה זה רכב היום, חוץ ממי שיש לו מגבלה של תנועה וצריך רכב. זה לא משנה אם הוא צריך את הכפתור הזה על ההגה (שאז ידענו, עברנו, הצצנו למכוניות מי נכה צה"ל ומי לא יכול), הוא גם צריך רכב יותר טוב, שלא יתקע, שיסע בכל מיני מקומות, אני כרגע לא נכנס להגדרות האלה.

בעיניי, התפישה הנכונה שרכב צריך לתת למי שיש לו מגבלה, בקריטריונים שדיברנו עליהם קודם. זה לגבי האלה. אם חושבים שצריך לתת רכב, שיתנו כסף.

אני מקווה, דרך אגב, אני לא יודע אם יש כזה דבר יותר טוב, אבל שבכל הדברים – גם בנושא הרכב של נכי צה"ל האמיתיים – בכל הדברים האלה, מבחינתי אפילו לתת להם יותר.

עכשיו, אי אפשר לתת להם יותר אבל אם באמת תקבלו פה סוג של מסקנות שאחרי זה יש להם גם משמעויות תקציביות ארוכות טווח, אני מקווה שנכי צה"ל יקבלו עוד יותר ממה שהם מקבלים היום, וזה-

א. גורן, יו"ר: אותם מילים, אמר גם עמוס ירון לפני שעה.

אלוף מילי אלעזר שטרן: לא תיאמנו את הדברים האלה. אני קודם דיברתי על התחושות שלהם, אפילו, שהם לא באים לוועדת חקירה כל פעם שזה, ואמרתי, בלי לעשות הכללות. אבל אני אגיד ככה, יושבים פה אנשים מאגף השיקום, מכירים אותי. אני אומר לכם שזה לא משנה מה ראש האגף חושב, הבן-אדם בקו האש למטה – 'קו האש' אני מתכוון לפקידים (בהיבט החיובי, לא בהיבט השלילי), אנשי השטח שפוגשים את נפגעי צה"ל, קשה להם ללכת ולא להסתכל על מישהו, לא לשאול אותו מה באמת מסתתר מאחוריו. דרך אגב, בחלק מהמקרים גם לא לקבוע תקנות שמקשות את החיים האלה. ואני הייתי לא מזמן אצל ראש אג"ח, עם לוחם בגדוד 51 בגולני שבאמת, אתה לא מבין איך זה המצב, כאילו. זאת אומרת, איך לא לקחו אותו, הצמידו לו בן-אדם ונתנו לו יד ואמרו לו 'בוא נלך איתך לכל המומחים', בגלל שרק בשביל זה כל האגף הזה קם, וכל התקציב הזה בדיוק בשבילם. עכשיו, אני יכול לגלות הבנה, כשאלה הכמויות שהולכות שם. אבל כמו שאמרתי קודם, אני מקווה שמכל הדבר הזה לא רק יקחו לאחרים, אלא גם יפסידו.

ועכשיו בקשר לשאלת הסמיכות. אני דרך אגב, לא נשאלתי

על זה אבל אני אגיד לכם, כשיגידו לי 'מדובר רק להבא' –

א. גורן, יו"ר: הכל להבא,

אלוף מילי אלעזר שטרן: תיכף אני אגיד משהו על זה.

א. אני מקבל את 'הכל להבא', הרי אנחנו מקימים גם וועדות

לקביעת התנהגות בחטיפות של חיילים להבא, כאילו.

אבל אני אגיד מה אני חושב על זה, ואני מחבר את זה לסוגית

הכשירות.

כשבאתי לדון בשכר משרתי הקבע, גם באוצר כשאמרו לי

'אתה צודק, אבל-' מה היה ה'אבל'? ה'אבל' היה: יש השלכות

רוחב. המונח הזה של 'השלכות רוחב'. ובגלל שיש השלכות

רוחב, אתה פוגע באלה שבאמת מגיע להם. בגלל שבאמת מגיע

להם, אבל מה נעשה עם השלכות רוחב?.

אני חושב שמה שנכון לעשות גם כאן, בהנחה שאי אפשר

לפגוע במי שבתוך זה, סוג של הקפאת המצב ולא לה שמגיע

להם, יצירת כיס לתוספת ולא משנה אם זה ייקרא 'הצמדות'

או לא משנה איך. אנחנו עשינו את זה בשכר אנשי הקבע,

קראנו לזה 'תוספת היעדר קביעות'. למה? בגלל שלגופים

האחרים יש קביעות, למשרתי הקבע אין קביעות ואז כל פעם

שחשבנו שצריך לתת סוג של תוספת – אם נחשוב, אם נגיע

להסכמה עם האוצר, אם יחליט הרמטכ"ל שזה מה שצריך

לעשות, אז יש לו כיס ששם הוא יכול לתת את אותה תוספת,

שאין לה השלכות רוחב, לא מול הגופים האחרים.

אני חושב שגם בתוך הנכים שמוכרים היום, אני הייתי

מקפיא מצב בהיבטים הנומינליים שלו, ואם בעתיד צריכים

לתת תוספות – לתת אותם תחת כותרת מסויימת, כאילו

מבלי לפגוע באלה שקיימים היום. בגלל שגם המספרים

שקיימים היום, הם מספיק קשים בשביל העתיד.
מבחינת הגופים האחרים – א. אם יתקבל כל מה שאמרת, אז אולי אין לנו איתם בעיות. אני מודה שאם רב גונדר קניאק היה פה ואמר את מה שהוא אמר, אם אני הייתי מצמיד אותו לקיר אני חושב שהוא היה מתחיל לגמגם. באמת, בינינו, איך אתה משווה בכלל מג"ד בגולני לשומר בבית סוהר? כמה שומרים בבתי הסוהר נהרגו בשנים האחרונות, או נפצעו או נהיו נכים כתוצאה מהדברים האלה, ואין מה לעשות. כל המעמד המיוחד של הצבא בחברה הזאת, זה לא בגלל שהוא נותן עוד מרכיב במערכת הביטחון, כמו שנותן, נגיד, אפילו השב"ס, בהיבט הזה. אלא כל הסיפור של המעמד המיוחד של הצבא, בגלל ששם נשבעים ומתעסקים בחירוף הנפש, במוכנות להקריב את החיים שלך ולא רק מן הפה ולחוץ.

דרך אגב, אני – אי אפשר להאשים אותי, אני חושב שהייתי גם פה, מספיק ברור, בגלל שגם בתוך הצבא יש כאלה שנשבעים על חירוף הנפש, אבל אנחנו לא דורשים את זה מהם ב-95% מהמקרים. ואני חושב שהדברים האלה נכונים גם לגבי הגופים האחרים.

אין בעיניי שום צל-צילו של ספק, שלוחם של השב"כ או של 'המוסד' או של מג"ב או של הימ"מ ומג"ב בתוך זה, הוא לוחם לכל דבר. צבא המדים שלו (או האין מדים שלו), זה לא-,

א. גורן, יו"ר: המספר שלהם גם נמוך. שב"כ ו'מוסד' יחד, בסה"כ יש להם 161 נכים בטיפול של-,

אלוף מילי אלעזר שטרן: לא יודע. אני לא רוצה להגיד, הסוגיות האלה הולכות אחרי זה גם לבתי העלמין הצבאיים, לתוך זה. עם

אותן שאלות, ונכון שגם עם אותם מספרים.
ואני חושב שאם היינו עושים הפרדה בשה"כ, אז היינו
רואים- לא יודע אם שב"ס בתוך זה, כן או לא – אז היינו
רואים שמה שנכון לגבי הצבא, בהיבט של היחס של בין
נפגעים בפעילות מבצעית לבין מחלות, שם הוא הרבה הרבה
יותר גדול, מאשר בצבא.

ולכן אני חושב, שיכול להיות (אני לא בדקתי את זה אחד
לאחד), שאם הנחות היסוד שאמרתי קודם, בדרך לטיפול,
נכונות, אז פתרנו גם את הסוגיות של שם, בהתחשב בגיל,
בהתחשב במבצעים.

א. גורן, יו"ר: תודה.

אביגדור קהלני: אלעזר, קודם כל יש לך אומץ אני מוכרח לומר, אתה אומר
דברים ברורים.

אני רוצה לחדד פה שתי סוגיות. אחת, את ההבדלה בין אנשי
הקבע למשרתי חובה.
איש קבע הוא עובד מדינה,

אלוף מילי אלעזר שטרן: הוא משרת.

אביגדור קהלני: הוא עובד מדינה. אם עובד מדינה במשרד הפנים עושה
תאונת דרכים, אז הוא לא נכה צה"ל.

אני רוצה את הקו המפריד שאתה רואה (אם אין אז אין),
כלומר מה שאתה אומר. אתה דיברת ואבחנת בנושא של
מחלות, נתת את הדגש למחלות, אבל תאונת דרכים של עובד
מדינה במשרד הפנים, ותאונת דרכים של אדם שבשבת נסע
עם המשפחה שלו, כעובד וכאיש צה"ל, ברגע שאתה מצפה
שאנחנו או מישהו יעשה את ההפרדה, אנחנו נגיע לדבר.

אלוף מילי אלעזר שטרן: זה בסדר, התשובה שלי אותו דבר. תאונת דרכים
זה כמו מחלה, ואני אומר עוד פעם, אני חושב שמשרת קבע

שהיה, כמו שאמרתי 12 שנה לוחם, או שירת בדרגי השדה – אמרתי, אוגדה ולמטה), הוא צריך לדעת שסוג הכיסוי שנותנים לו, וגם אם תהיה לו תאונת דרכים- זה חלק מהפיצוי, כחלק מהפיצוי. זה כמו, במידה מסויימת זה סוג מסויים של תגמול, אבל שיש בו גם משמעות ערכית. אביגדור קהלני: זאת אומרת אתה רואה את איש הקבע, אתה רואה את הלוחם בשדה הקרב או בפעילות מבצעית, שנפצע, כקו ההפרדה, לבין שגרת חיים נורמאלית-, אלוף מילי אלעזר שטרן: לא, סליחה, אני אמרתי אחרת: גם אם הוא לא נפצע, אם הוא היה 12 שנה בשטח, אני חושב שהכיסוי שצריך לתת לו – ואני מנסה, ככה, להעמיד את עצמי מול המראה ולהגיד אם אני לא אומר את זה בגלל שאני הייתי לוחם, 12 או יותר שנים מהדברים האלה, ואני חושב שלא. אני חושב שזה מסתדר עם הקו הערכי של מה המדינה הזאת חייבת, את מי היא צריכה לשאת על הכפיים גם בהיבט הזה, ובעיניי השיא זה השירות בקווי האש. ופעם שזה השירות בקו האש, אתה צריך לדעת שאם שירתת בקווי האש- תראה, להבדיל אלף אלפי הבדלות, אתה גיבור ישראל עד 120 שנה. גם כשהשתחררת, תוזמן לבית הנשיא ביום העצמאות; ילמדו עליך לא משנה מה, הכל. כמובן שאני לא חושב שכל חייל צה"ל הוא גיבור ישראל, אבל אני כן חושב שכל לוחם צה"ל ודרך אגב, גם 'מוסד' וגם שב"כ, שאם הוא הקריב 12 שנה, המדינה פורשת את חסותה עליו. הוא היה מוכן לשרת תקופה משמעותית כל כך, במקומות ההם, תדע שחוץ מהכסף והפנסיה ולא משנה מה שקיבלת, יש לנו אחריות עליך, שהיא אחריות שמרימה אותך מעל האחרים בהיבט הזה.

אביגדור קהלני: תודה על התשובה הזו.

אני רוצה לשאול אותך שאלה אחרת. בבית העלמין – כשאני מהלך בבית העלמין, ואני רואה את אלה שהיו בעמדה ואת אלה שהם קבורים כתוצאה מתאונה שהוא גרם לעצמו בחופשה, או שהיה שיכור, או שהיה נפקד ועשה תאונה, או שהוא ערק והיה עריק בכלל כשהוא עשה תאונה, שהוא סוחר ליד זה שעמד בעמדת אש ונהרג – הייתי רוצה לשמוע ממך, כי זה היבט מוסרי ערכי, שכולם קבורים בקו אחד ודינם דין אחד. האם אתה יכול לחדד לנו את תפישת העולם שלך? אלוף מילי אלעזר שטרן: כן, אני חושב, כמה שאפשר לחדד פה, זה יותר קשה.

אני אגיד קודם ממה זה בא. זה בא משני מקומות: 1. שבעוד 50 שנה הילדים של ר"ג ושל ת"א ושל רמת השרון, לא יבואו ביום הזיכרון להניח דגל על כל קבר, בגלל שבדפים שהם יקבלו, בחלקות החדשות יגידו להם 'זה התאבד, וזה תאונת דרכים וזה זה, וזה נהרג בהיתקלות וכו'. כאילו, כמה אנחנו נצליח לשמור על הקדושה של המקום הזה? אני חושב שאנחנו צריכים לראות שכל מיני סוגים של התפתחות בתוך החברה שלנו, אנחנו צריכים להיות שומרי הסף של בתי הקברות הצבאיים. אני אומר את זה, זה לא אחריות של הצבא, זה נמצא... ומשהב"ט, אבל זה דבר אחד שמאיים עליי. דבר השני שמאיים עליי, זה אותו אבא שאומר 'הבן שלי נהרג בקרב. שמתם עכשיו לידו מישהו שנסע מבית שאן או מאפיקים לטבריה, בדרך בחורה אחת ביקשה לרדת בגלל שהוא נסע כמו מטורף. היא ירדה והוא המשיך לנסוע והרג את עצמו ואת זאת שישבה לידו. אני מכיר את המשפחה שלה, והוא קבור ליד הבן שלי'.

עכשיו, יגידו לי שזה מקרה קיצון – אני, דרך אגב, לצערי לא בטוח. זה, אולי, לא קיצון ולא יחיד במקרים האלה.

א. גורן, יו"ר: יושב באולם אבא כזה.

אלוף מילי אלעזר שטרן: או.קיי. אני לא מכיר אם יש לו טענה כזאת או לא, אבל אני מכיר עוד אבא שאלה הסוגים.

אביגדור קהלני: יש הרבה מקרים כאלה.

אלוף מילי אלעזר שטרן: אני כבר לא מדבר איתכם על מי שרצח ושמנו אותו על ה... במזכרת בתיה או במקום אחר, וביום הזיכרון גם הקריאו את השם שלו, יחד עם השמות האחרים.

מה הבעיה של הגבולות פה? בגלל שכשמתו מונח לפניו, אפילו מי שחס וחלילה שם קץ לחייו, אתה עוד לא יודע אם אתה אשם קצת או לא אשם קצת, בהיבט הזה.

אני, דרך אגב, גם שם הייתי אומר לכם שמי שלוחם, בעיניי גם תאונת דרכים לא משנה איפה – בית העלמין הצבאי. מתוך אותו היגיון שאמרתי קודם,

א. גורן, יו"ר: וגם אם הוא היה בחופשה?

אלוף מילי אלעזר שטרן: כן. אני לא מדבר לגבי תגמולים, אבל בטח לגבי בית העלמין הצבאי. למה? החלטת להיות לוחם, אני דרך אגב, לא יודע אם היציאה שלך במוצ"ש או ההירדמות שלך, היא לא כתוצאה מעייפות של השטח, של מה שעשית. ואם תרצה, פעם שאתה לוחם, אני עוד פעם מוכן לראות בדבר הזה סוג של עדיפות.

לגבי השאר, אתה מוכן לעשות הכל בשביל המדינה הזאת, לתת את החיים שלך באמת – לא רק בשבועה בבקו"ם – אנחנו גם חבים כלפיך באמת, לא בהצהרות, עד הקבר, בהיבט הזה.

עכשיו, אני אומר שלצערי הרב – ואנחנו חווינו את הדיונים

האלה גם עם החייל שרצח ערבים בשפרעם, באותו זמן בדיוק, על סימני כבוד או לוויה צבאית, כל מיני דרגות. אני אומר לכם שבמקרים מסויימים, לקח זמן עד שהצלחנו להגיע למידע של משהב"ט, בגלל שאני התנגדתי עד הסוף ללוויה צבאית וגם לסימנים צבאיים, וגם כשהאבא לא משנה מה אמר, והיו כמה מקרים כאלה.

אז יכול להיות שרצח זה מקרה קיצוני, לצערנו זה קורה לנו, ושל תאונות דרכים תחת שכרות זה לא-,

יכול להיות, דרך אגב, שאמירות מסויימות של הוועדה- אני אגיד את זה ככה: בהליכה שלנו עם מתאבדים (זה מאוד קשה להגיד את זה), הציווי של היהדות לקבור אותם מעבר לגדר, זה לא בשביל לסגור איתם חשבון. זה חלק קטן לסגור חשבון - מי שמאמין ביהדות, מאמין שאת החשבון יסגרו איתם למעלה, בהיבט הזה - אני חושב, שהקבורה ליד הגדר, מה שהיא באה להגיד לאחרים. זאת אומרת: תדע שלא נתייחס אליך כרגיל. גם אח"כ, לא נזכור אותך כרגיל. עם כל הכבוד - זה מאוד קשה לי להגיד את זה - אבל גם המשפחה שלך לא תהיה משפחה של חייל צה"ל שנפל במילוי תפקידו או בעת שירותו (כרגע לא משנה ההגדרה), מתוך רצון לא עליך, יכול להיות שאתה הגעת כבר למצב כזה, זה לא היה משנה, אבל אולי האחרים, המועמדים הפוטנציאליים - אני יודע שיש עכשיו פסיכולוגים, פסיכיאטרים שיגידו: אם מישהו החליט להתאבד, מה אתה חושב, זה יפריע לו איפה תקברו אותו אח"כ? אני חושב שלגבי האחרים זה עוד דבר בתוך זה.

אני את כל זה אמרתי, בשביל ללכת לנושא של שכרות. אני חושב שאם אנחנו רואים את התופעות האלה ואת הגידול שלהם ואת הכל, הוועדה הזאת, המסרים שלה, בכלל אני

חושב, הם לא רק מסרים תקבוליים אלא הם גם מסרים
חינוכיים. ככה אני רואה את הדברים האלה.
אסתר דומיניסיני: אני רואה שיש לך תפישת עולם מגובשת בסוגיה הזאת.
אלוף מילי אלעזר שטרן: לא חושב שהיא בסוגיה הזאת, אני חושב שזו
תפישה בכלל. ההשלכות שלה, הן כנראה גם על הדבר הזה.
אסתר דומיניסיני: יש שאלה נוספת שעלתה בדיונים, והיא לגבי משפחות
שכולות – הכרה במשפחות של נכה. אדם שהוכר כנכה בעת
ועקב תפקידו, כעבור 30 שנה נפטר, ומשפחתו מוכרת
כמשפחה שכולה. מה דעתך בסוגיה הזאת?
אלוף מילי אלעזר שטרן: אני לא רופא. אני חושב שאם הוא נפטר כתוצאה
ברורה מהפציעה שלו, אז כן. ואם הוא נפטר כמו שגם אנחנו
נלך לעולמנו,
אסתר דומיניסיני: אבל בסוגיה אחרת אמרת שיש לתחום זמן? זאת אומרת,
שפה אתה לא חושב שצריך לתחום זמן? כי למשל בנושא של
המחלות, אמרת מעל גיל מסויים זה אופייני וכו'.
האם אם הקשר הסיבתי הזה, האם הוא מתנתק או לא
מתנתק,
אלוף מילי אלעזר שטרן: סליחה, אני חושב שהמחלות שדיברתי עליהן, זה
מחלות שלא קשורות לשירות.
אסתר דומיניסיני: לא, מאה אחוז. אז אני שואלת את אותה שאלה: הקשר
הסיבתי-
אלוף מילי אלעזר שטרן: אם הפטירה שלו לא קשורה לנכות שלו, אז בוודאי
שלא.
אביגדור קהלני: קשה להבחין, והיום 50% מקבלים הכרה שהוא מת מנכותו,
גם אם זה אחרי 30 ו-40 שנה.
אלוף מילי אלעזר שטרן: לא יודע, מה להגיד לכם, שגם הרופאים לא יודעים
לעמוד בזה? נגד זה אין לי מה להגיד. אני, דרך אגב, יש עליי

מספיק סיבות לאחוזים בנכות צה"ל, אני מתבייש בכלל בזה,
אני אומר את זה, לא שאני חושב שמגיע לי – אני חושב שלא
מגיע לי, אבל ביחס למה שאחרים קיבלו, מגיע לי.
א. גורן, יו"ר: תודה רבה אדוני, הסקירה האירה עיניים, ואני חושב שניקח
אותה בחשבון בזמן כתיבת המסקנות.
אלוף מיל' אלעזר שטרן: תודה.

(תום הופעתו של אלוף מיל' אלעזר שטרן)